

Liber Secundus

Furiosus testari nō potest, quia mente et ratione caret. Quando vero habet lucida interualla: quicquid tunc testatur ratum habetur. Damnatuſ pro crimine famoso testari nequit: qz est infamis et iuris expers. Mutus qui nunq locutus est: quia testamētum cum loquela pficitur. Ideo testari non valet. Surdus videlicet qui nunq audiuit testari nequit, qz nescit qualiter de rebus disponat. Itē qui commisit crimen lese maiestatis, vel qui facit contra rem publicam vtputa fidefragus facere testamentum non potest, quia talis cecidit in penā corporis et rerum. Cecus scilicet a natura etiā testari nō potest sine magna solennitate, quia facilliter decipitur. Attamen orbus bene potest testamentum facere.

Quibus testari et legari potest. Capitu. XLVII.

Estatori possumus omnib⁹ hominib⁹ liberis seruis puberibus et impuberibus diuitibus paupibus furiosis mutis surdis secularibus et religiosis. Et non solum hominibus s; etiam locis sanctis monasterijs et ecclesijs. Exceptis tamen hīs personis, scilicet, hereticis, apostatis, illicitis, collegijs non priuilegiatis nec confirmatis. Spurijs Seruis accusatis de adulterio, cum eorum dominabus et damnatis. Omnes autē dicuntur illi damnati heretici proscripti fidefragi traditores, fures, latrōes, falsarij, sicarii. Et nota qz lex precipit quibusdam personis testari tanqz ipsis ex natura debeatur: vt sunt omnes, p̄p̄inqui ascendentes et descendentes. Collateralibus autē et extraneis scdm voluntates legatur. Qui autem dicuntur ascendentes et descendentes collaterales et extranei videbimus loco suo.

Queres legari poterunt Capitulū. xlviii.

Estari et legari poterunt omnes res corporales et incorporales presentes et future ad certum tēpus vel imppetuum sub conditione vel simpliciter de certa re certa q̄ritate vel incerta legari potest debitorum liberatio, creditorum solutio, male questitorum restitutio: et non solum res sed et factum potest legari hoc modo. Ego lego et precipio vt heres meus rem talem tali donet v; vendat, vel prohibeo heredi meo talis et talis rei alienationem sub pena. C. librarum tali monasterio vel tali ecclesie prestandum. Et p̄ eo adiicitur pena: vt metu pene sterur arbitrio: quia preceptum de necessitate non seruatur. Similiter testator non potest fidei alicuius cōmittere oēs hereditates suas, vt d̄ hīs disponat, put sibi cōmittit et confidit, et hoc fit sic. A, heres meus esto: et rogo te vt quā

fo. XXII.
Summe Raymundi De iure rerum.

pmo possis hereditatē adire. tunc da filio meo. **M.** ex ꝓcubinatu tñ
Testator etiā pōt suo heredi dare tutorē ad tꝓus iuris vel vltra et
qꝫ idē faciat rōnem de sibi commissis. vel qꝫ nō faciat. ⁊ ꝓecipue qꝫ
inuentarium faciat. Est autem inuentarium littera continens om-
nia que ipse testator relinquit.

Inuentariū qd.

Queres non poterūt legari. Capitulum. XLVIII.

Ste autē res testari ⁊ legari non poterunt. De quibus non
est commercium: vt sunt res sacre: ⁊ que in reꝫ natura non
sunt. Similiter ius ꝓecarinum. ⁊ res que prohibita est aliena-
ri sub pena. Similiter res indiuisē ⁊ ius ad rem.

Quid sit legatum.

Capitulum. XLIX.

Legatum est donatio quedā a defuncto relicta ab herede ꝓe-
standa. Quedā dico ad differentiā donatiōis inter viuos et
donationē causa mortis a defuncto relicta. Quia viuo testa-
tore nō tenet legatum. ab herede ꝓstandā. **Mā** addita hereditate sta-
tim legatari⁹: qui ē cui in testamento aliquid legatur: dꝫ ꝓetere le-
gatum ab herede ⁊ nō ꝓ se occupare. alias caderet ab actione legati
Si vō legatarius ꝓetit legatum. ⁊ heres nō ꝓstat. vꝫ si moreretur
legatarius ante qꝫ heres adiret hereditatē. tunc legatum transmi-
titur ad heredē legatarij. Si at legatarius ꝓmoxitur viuo testatore
tē desinit legatum nisi legatari⁹ hēat sibi ꝓiunctum vꝫ sꝫstitutum.

Legatum qd

Quantum testari possit. Capitulum. L.

Ex ꝓecipit liberis legitimis ⁊ naturalibus certā qꝫtitateꝫ
rerum testari: quasi de iure naturali eis debeatur. **Hoc mō.**

Si qꝫtuor sunt aut ꝓautiores tertiā ꝓtem om̃ hereditatum
Si vō quinꝫ sunt aut plures: tunc habebunt mediam ꝓtem totius
paterne hereditatis. Reliqua substantia tota stat in voluntate ꝓis
vꝫsus. Quattuor aut infra dat natis iura trientem.

Semissem vero dant natis quinꝫ vel vltra.

Arbitrium sequitur substantia cetera patris.

Et non immerito. qꝫ ipse eas res elaborauit: ymmo si intestatus de-
cederet. Adhuc anima sua ꝓtē suā habebit. Et nota qꝫ semissem vel
trientem isti nati debent inter se diuidere: ita qꝫ nulla iniuria fiat: ⁊
in his legatis debet consuetudo ꝓouinciarum seruari. Sunt enim
in diuersis regionibus diuerse consuetudines: Est tamen vna con-
suetudo. Qꝫ testator sanus mēte lꝫ eger corpore de rebus mobilib⁹
liberis suis scđm suum velle disponit. Res autem immobiles equa-
liter diuidit inter se et suam vxorem: et cunctos liberos suos. Et

Vide diuersas
consuetudines